



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3793/2022
03.03.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Гордане Џакула, председника већа, Јелене Ивановић, Бранислава Босиљковића, Бранке Дражић и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Милица Чанак, адвокат из ..., против тужене Основне школе „НИКОЛА ТЕСЛА“ Бачка Топола, коју заступа Општинско правобранилаштво општине Бачка Топола, ради исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2270/22 од 25.05.2022. године, у седници већа одржаној 03.03.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2270/22 од 25.05.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2270/22 од 25.05.2022. године и пресуда Основног суда у Суботици, Судска јединица Бачка Топола П1 510/21 од 15.03.2022. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужена да тужиљи, за период од марта 2018. године до децембра 2018. године, исплати на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 49.610,22 динара са законском затезном каматом и на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора износ од 30.798,94 динара са законском затезном каматом, као и да тужиљи на наведене износе накнада уплати припадајуће доприносе за обавезно социјално осигурање код надлежних служби и фондова и да тужиљи накнади трошкове парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженој накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 18.000,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде, са законском затезном каматом почев од дана истека рока за добровољно извршење до коначне исплате.

Образложење

Пресудом Основног суда у Суботици, Судска јединица Бачка Топола П1 510/21 од 15.03.2022. године, усвојен је прецизирани тужбени захтев тужиле, па је обавезана је тужена да тужиљи, за период од марта 2018. године до децембра 2018. године, исплати на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 49.610,22 динара и на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора износ од 30.798,94

динара, са законском затезном каматом на појединачно опредељене месечне износе почев од доспелости сваког појединачног месечног износа до исплате, као и да тужиљи на наведене неисплаћене накнаде уплати припадајуће доприносе за обавезно социјално осигурање код надлежних служби и фондова и да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 70.667,09 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате, с тим да су странке ослобођене плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2270/22 од 25.05.2022. године, одбијена је жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у погледу одлуке о основу тужбеног захтева, а укинута у делу којим је одлучено о висини тужбеног захтева, захтева за уплату доприноса за обавезно социјално осигурање и у делу одлуке о трошковима парничног поступка и у том делу предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, у делу у ком је потврђена првостепена пресуда, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, с предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, у смислу члана 404. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног касационог суда, у конкретном случају испуњени су услови за одлучивање о посебној ревизији тужене, ради уједначавања судске праксе о праву запослених у основним школама на исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 18/20) у даљем тексту ЗПП, па је одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је код тужене у радном односу на радном месту ..., на коме јој је тужена у утуженом периоду од 01.03.2018. до 31.12.2018. године обрачунавала плату применом коефицијента 6,30. У обрачунским листама тужиље није исказивана накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, а основна плата тужиље у сваком месецу била је нижа од минималне зараде. Због тога је тужена сваког месеца вршила допуну основне плате тужиљи до износа прописане минималне зараде. На основу налаза вештака утврђена је висина накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора за спорни период, према одредбама Општег колективног уговора који је био на снази у периоду од 2008. до 2011. године.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је тужбени захтев тужиље усвојио и обавезао тужену да јој исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора у утуженом периоду утврђен вештачењем, са припадајућом каматом, јер је закључио да у износу минималне зараде дефинисаном у члану 111. Закона о раду, не може да буде садржана накнада трошкова

за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По налажењу првостепеног суда, у ситуацији када је тужена тужилји исплаћивала минималну зараду, следи да тужилји није исплаћен топли оброк и регрес, па је тужена дужна да јој ту накнаду исплати у износу утврђеном вештачењем, као и да на рачуне надлежних фондова уплати доприносе за обавезно социјално осигурање на досуђени износ накнаде.

Другостепени суд је нашао да је првостепени суд правилно применио материјално право када је закључио да је основано потраживање тужилје, али да у односу на висину досуђеног износа нису одабрани адекватни параметри.

Врховни касациони суд налази да су нижестепени судови погрешно применили материјално.

Одредбом члана 187. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/2017 ... 129/2021) прописано је да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19) прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3)). Одредбом члана 3. став 1. тог закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. Према одредби члана 4. став 1. наведеног закона, коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а према ставу 2. истог члана коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15 и 27/22), у одредби члана 20. одређује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плата, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са законом (став 1.), а уколико је основна плата запосленог, која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијента из прописа о коефицијентима за обрачун и исплату плата, за пуно радно време и остварени стандардни учинак, мања од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на напред описан начин, исплаћује се у висини минималне зараде (став 2.).

Одредбама члана 118. став 1. тач. 5) и 6) Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 95/18), прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, поред осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин и за регрес за коришћење

годишњег одмора, а ставом 2. овог члана прописано је да висина трошкова из става 1. тачка 5) овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није друкчије одређено (члан 2. став 2).

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 1) те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене у основном образовању.

Према ставу Врховног касационог суда усвојеном на седници Грађанског одељења одржаној 05.07.2022. године, запослени којима се плате исплаћују у висини вредности минималне зараде у јавним службама, као корисницима буџетских средстава, остварују право на накнаду трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора по основу рада, применом коефицијента за обрачун и исплату плата у којем је садржан додатак на име тих накнада и саставни је део коефицијента за сваког запосленог.

У конкретном случају, тужиља је запослена у основној школи, па се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнада и додатака по основу рада, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорности запослених нису другачије уређени. Како је одредбом члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног закона искључује примену одредаба члана 118. став 1. тач. 5) и 6) Закона о раду, као и да посебним колективним уговорима за запослене у јавним службама није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. То право није предвиђено ни Посебним колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, број 21/2015), као ни претходно важећим Посебним колективним уговором из 2009. године. Важећим Посебним колективним уговором за запослене у основним и средњим школама је утврђено право запослених на исплату плате у висини минималне зараде, али не и право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора запосленима који примају плату у висини минималне зараде. С обзиром на то да је накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у утуженом периоду тужиљи исплаћивана кроз коефицијент за обрачун њене плате, тужиљи не припада право на додатну исплату накнаде ових трошкова коју тужбом потражује, без обзира на чињеницу да јој је плата исплаћивана у висини минималне зараде.

Због свега изложеног, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој, на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 153. став 1. и члана 154. ЗПП припадају у ревизији одређени трошкови тог поступка на име ангажовања пуномоћника адвоката за састав ревизије од 18.000,00 динара према важећој Адвокатској тарифи („Службени гласник РС“ број 37/21 од 14.04.2021. године), на који износ је сагласно одредбама члана 277. став 1. и чл. 278. и 324. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ”, бр. 29/78...57/89, „Службени лист СРЈ”, бр. 31/93 и „Службени лист СЦГ”, бр. 1/03 - Уставна повеља), досуђена и законска затезна камата у складу са одредбом члана 3. Закона о затезној камати („Службени гласник РС”, број 119/12), од дана истека рока за добровољно испуњење обавезе.

Из тих разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Гордана Цакула,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић